

Погорілець Олег

директор Державного історико-культурного
заповідника «Межибіж»
(м. Меджибіж, Україна)
rogoreletc@gmail.com

Надвірняк Олександр

координатор проекту «Terra Amadociae»
(м. Хмельницький, Україна)
amadoca9@gmail.com

**ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ
В. О. АНОХІНА**

**ABOUT SOME ASPECTS OF CONSERVATION OF THE SCIENTIFIC
HERITAGE OF V.O. ANOKHIN**

20 січня 2019 року пішов із життя Владилен Опанасович Анохін – історик і археолог, фахівець з античної нумізматики Північного і Південно-Західного Причорномор'я.

Владилен Опанасович належав до когорти науковців, які формували засади вітчизняної античної нумізматики. Його доробок щодо класифікації нумізматичного матеріалу, визначення відносної та абсолютної хронології монетних емісій і грошово-вагових систем, організації монетної справи, вивчення технології монетного виробництва заклав наріжні камені розуміння процесів формування економічного базису античних полісів Північного Причорномор'я та Боспорського царства.

Доля подарувала В. Анохіну довгу життєву ниву, яку він присвятив вітчизняній історії. Грунтуючись на нумізматичних та епіграфічних матеріалах, залучаючи писемні й археологічні джерела, дослідник долучився до розробки проблематики періоду правління скіфського царя Атея та боспорського царя Асандра, ролі Понтійської експедиції Перікла у становленні Боспору Кімерійського.

Будучи автором численних наукових статей, 7 осібних і кількох колективних монографій, Владилен Опанасович ставив перед собою масштабні завдання і прагнув знайти конкретні відповіді на питання, які були актуальними для обраної теми. У зв'язку з цим варте уваги спостереження щодо залучення його робіт іншими вченими: у переважній більшості досліджень, які стосуються вивчення історії Херсонесу, Ольвії, Боспору, Керкінітиди, Тіри, в розділі «Використана література» можна зустріти прізвище «Анохін». Наочне свідчення актуальності доробку В.О. Анохіна – статистика бібліографічних посилань на сайті Google Академія, а міжнародного визнання – перевидання його ґрунтовної праці «Монетное дело Херсонеса (IV ст. до н.е. XII ст. н.е)¹ у Британії.

¹ Anokhin V. A. Coinage of Chersonesus, IV century BC – XII century AD. Oxford: B.A.R. international series. 69. 1980.

Новаторським для свого часу стало видання неперіодичного збірника Інституту археології АН УРСР «Нумизматика и сфрагистика» (1963–1974), ініціатором та відповідальним редактором якого був В.О. Анохін. На сторінках збірника побачили світ дослідження з античної, давньоруської, середньовічної української, російської та західноєвропейської нумизматики, сфрагистики, які стали класикою вітчизняної історіографії.

Дослідницький індивідуалізм В. Анохіна, притаманна йому оригінальність у судженнях та гіпотезах не суперечили вмінню працювати «в команді». Такою командою для Владилена Опанасовича став відділ античної археології Інституту археології НАН України, якому він віддав 50 років свого життя. І це при умові, що відділ, практично, завжди був своєрідною «dream team», де кожен – особистість, де в кожного – ім'я, авторитет: С. М. Бібіков, Н. О. Лейпунська, С. Д. Крижицький, В. В. Лапін, М. В. Скржинська, М. В. Корпусова, А. В. Бураков, В. В. Крапівіна, Н. О. Сон, С. Б. Буйських, В. М. Отрешко, В. М. Зубар... При особистості наукових інтересів і глибокій спеціалізації кожен з них певною мірою доповнював один одного, що давало можливість відділу на належному рівні організувати і провадити дослідницький процес.

Владилен Опанасович не обмежував себе лише кабінетною аналітикою. За його плечима – реалії і романтика польових досліджень на квадратах розкопів Бахчисараю, Херсонесу, Ольвії, новобудовних експедицій.

У пам'яті колег, студентів, колекціонерів Владилен Опанасович залишився не лише доброзичливою і скромною людиною, але й визнаним фахівцем. Для багатьох сучасників і представників прийдешніх поколінь науковців та аматорів він – Учений, що вже відійшов у вічність, але який залишив по собі значний спадок своїх досліджень, роздумів, гіпотез.

У лютому наступного року виповнюється 90-річниця від дня народження Владилена Опанасовича. Тому більш ніж доречним буде запропонувати на розгляд присутніх, а відтак наукової громадськості, кілька ініціатив, які принагідно мають отримати належну підтримку, порозуміння і співучасть.

Проведення сьогоднішнього семінару пам'яті Владилена Опанасовича – мабуть, перший крок, який було зроблено щодо його вшанування.

На розсуд учасників нашого семінару, серед яких фахівці з ім'ям та авторитетом у науковій спільноті, активною життєвою позицією, ми виносимо кілька конкретних ініціатив, які, на нашу думку, не лише матимуть меморіальний зміст, але й сприятимуть консолідації у середовищі українських нумизматів, формуванню системи власних ціннісних традицій у вітчизняній нумизматиці, а головне, – дадуть поштовх для зростання інтересу до античної нумизматики у студентства та молодих учених.

Пропонується, зокрема:

- започаткувати проведення Наукових читань пам'яті В.О. Анохіна. Їх періодичність, місце проведення та інші питання щодо організації мають стати предметом обговорення у нумизматичній спільноті;
- не зважаючи на конкретні кроки щодо формування в українській нумизматиці власної «лінійки» наукових і науково-популярних видань

(«Український нумізматичний щорічник», «Нумизматика и фалеристика»), у середовищі фахівців і колекціонерів відчутна нестача їх достатньої кількості. Мабуть, на часі стоїть питання щодо поновлення видання збірника «Нумизматика і сфрагістика» (як варіант – відкриття спеціалізованого інтернет-видання);

- з метою ширшого залучення до дослідницької роботи студентства оголосити конкурс студентських дослідницьких робіт, пов'язаних з античною нумизматикою та вивченням наукового доробку В. А. Анохіна. За її підсумками провести Всеукраїнську наукову студентську конференцію з проблем античної нумизматики;
- залученням, у першу чергу студентського загалу, до роботи по оновленню біографічної та бібліографічної сторінки В. О. Анохіна на Вікіпедії;

Подібні заходи, мабуть, повинні стати стартом для схожих ініціатив, які стосуватимуться пам'яті видатних українських нумізматів – В. Г. Ляскоронського, М. Ю. Браїчевського, П. Й. Каришковського.

Тому у підсумковій резолюції нашого семінару варто передбачити звернення до керівництва Інституту археології, Академії наук щодо тих ініціатив, які будуть узгоджені під час обговорення учасниками семінару.

Користуючись присутністю на нашому зібранні фахівців Центру дослідження проблем нумизматики та історії грошового обігу, Національного музею історії України, Центральноукраїнського Національного технічного університету, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди», Глухівського Національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, редакції «Українського нумізматичного щорічника», Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця» та незалежних дослідників, пропонується розглянути наші пропозиції, висловити свої думки та зауваження, а також, уже як Резолюцію міжнародного фахового семінару «Проблеми і перспективи нумизматики античної та римської доби на теренах Південно-Східної Європи», присвяченого пам'яті В. О. Анохіна, довести до відома керівництва Національної академії наук України, Інституту археології НАН України, Асоціації нумізматів України, вищих навчальних закладів.

«Монети, на думку В.О. Анохіна, ...мають значення першорядного історичного документа, надають дослідникам хоч і обмежену, проте систематичну та хронологічно точну інформацію щодо різних аспектів життя суспільства». Своє життя він присвятив служінню науці про Юнону Монету. Тож нехай Монета послугує хоча б його пам'яті.

Література:

1. Anokhin V. A. Coinage of Chersonesus, IV century BC – XII century AD. Oxford: B.A.R. international series. 69. 1980.